

15:e söndagen efter Trefaldighet

Predikan 2025-09-28

Kyrkoherde Sten Rydh, Evangelisk-lutherska kyrkan i Sverige.

Dagens ämne: Den angelägnaste omsorgen

Epistel: Gal. 6:1–10

Evangelium: Matt. 6:24–34 Gör er inte bekymmer

I Guds, Faderns + och Sonens och den Helige Andes, namn. Amen.

Bön. Käre himmelske Fader! Ge oss genom din helige Ande nåd att inte förtrösta på mammon och andra falska stöd. Hjälp oss att alltid först söka ditt rike och din rättfärdighet. Genom din Son, Jesus Kristus, vår Herre och Frälsare. Amen.

Predikotext 2:a årg.: Luk. 10:38–42. Det enda nödvändiga.

38 När Jesus och lärjungarna var på väg kom Jesus in i en by, och en kvinna som hette Marta tog emot honom i sitt hem. 39 Hon hade en syster, Maria, som satte sig vid Herrens fötter och lyssnade till hans ord. 40 Marta däremot var upptagen med alla förberedelser, och hon kom fram och sade: ”Herre, bryr du dig inte om att min syster har lämnat mig att sköta allting själv? Säg nu till henne att hon hjälper mig.” 41 Herren svarade henne: ”Marta, Marta, du bekymrar dig och oroar dig för så mycket. 42 Men bara ett är nödvändigt. Maria har valt den goda delen, och den ska inte tas ifrån henne.”

Dagens texter handlar om något av det allra viktigaste i den kristna tron. Jesus säger i dagens evangelium: *”Bekymra er därför inte och fråga inte: Vad ska vi äta? eller: Vad ska vi dricka? eller: Vad ska vi klä oss med? Allt detta söker hedningarna efter, men er himmelske Far vet att ni behöver allt detta. Nej, sök först Guds rike och hans rättfärdighet, så ska ni få allt det andra också”* (Matt. 6:31–33).

Av naturen är vi sådana att vi bekymrar oss för allt möjligt. Vi är så upptagna av vardagens alla uppgifter att vi glömmet det allra nödvändigaste. Vi behöver alla mat och dryck, kläder, hus och hem. Detta är inte fel. Redan Adam och Eva fick efter syndafallet uppgiften att med stor möda bruka jorden och ta hand om barn och familj. Gud hade redan innan syndafallet instiftat äktenskapet mellan man och kvinna. Därmed var också familjen instiftad som samhällets grundsten. Varje människa tillhör ju en familj och en släkt. Men på grund av synden blev också livet på jorden en stor börda. Mannen fick det extra svårt att bruka jorden och kvinnan måste föda sina barn med smärta. När det kom många barn i familjen kunde det ofta bli väldigt svårt för makarna att få ekonomin att gå ihop. Men stora svårigheter drabbade också dem som hade få barn eller inga barn alls och de som levde ensamma. Till detta kom alla plågor i form av missväxt, hotande kriminalitet, sjukdomar, stridigheter, krig och förföljelse. På grund av synden kunde också glädjen och friden i hemmet bli förstörd genom gräl, avundsjuka, otrohet och andra synder.

Men mitt i allt detta säger Jesus till sina lärjungar: *”Bekymra er inte! Fråga inte efter vad ni ska äta, dricka eller klä er med. Så gör ju alla hedningar. Ni ska istället kasta alla bekymmer på Fadern och lita på att han försörjer er. Sök Guds rike, så ska ni få allt det andra också!”* (fritt citerat).

Detta är ett ord som pekar på nödvändigheten av omvändelse och tro. När Jesus i evangeliet talar om hur Gud försörjer *”fågeln under himlen och liljorna på marken”* är det

ett ord riktat till lärjungarna (Matt. 6:28–30). Detta gäller också orden till Marta som bekymrade sig för allt möjligt när systrarna fick Jesus som bordsgäst. Jesus sade då till henne: *”Marta, Marta, du bekymrar dig och oroar dig för så mycket. Men bara ett är nödvändigt”* (v. 41f). Marta kände väl till detta nödvändiga, tron på Kristus och uppståndelsen, men hon glömde bort det i vardagens bekymmer och blev då också sur på sin syster som satt och lyssnade till Jesus medan hon fick arbeta ensam i köket.

Om denna av Jesus befallda bekymmerslöshet ska vi säga tre saker.

1. När världens människor försöker leva utan bekymmer blir det fel.
2. I svärmiska rörelsers förnekas syndens allvar.
3. Den sanna bekymmerslösheten är en gåva genom evangelium.

1. När världens människor försöker leva utan bekymmer blir det fel.

När människan lever i världen och inte har lärt känna Gud blir hon lätt påverkad av alla möjliga idéer. När vardagens många plikter tynger och man hamnar i svårigheter väljer många att helt enkelt strunta i kraven. Man flyr bort från ansvaret på olika sätt. En del går in för att till varje pris vinna rikedom och inflytande. Mammon blir den avgud man tjänar. Men de som på detta sätt lyckas bli rika har också många bekymmer. Felet är inte att de är rika i sig. Även den troende Abraham var mycket rik. Men han förtröstade inte på sin rikedom utan på Gud. När somliga upplever det framgångsrika livet som allt annat än glädjerikt bestämmer de sig för att ”hoppa av ekorrhjulet” och välja ett enklare liv, t.ex. som s.k. ”gröna vågare” eller buddistmunkar. Man går då ofta till extrema överdrifter åt andra hållet. Men även i en sådan livsföring kommer stora bekymmer och svårigheter. Många hamnar i ekonomiska bekymmer. Man börjar kanske slarva med att betala räkningarna men lever samtidigt ett utsvävande och slösaktigt liv. Somliga lånar gärna pengar av andra och utnyttjar vänliga människors gästfrihet till max. Man bryr sig inte om att man genom sitt levnadssätt kan bli helt beroende av andra människor och samhällets understöd.

Somliga blir luffare och vagabonder som åtminstone periodvis lämnar hem och barn för att kunna leva så bekymmerslöst som möjligt. Andra väljer att helt dra sig undan samhällets och familjegemenskapens krav för att istället söka sig till isolering och klosterliv eller medlemskap i någon extrem sekt där man avskärmar sig helt från samhället och även från den egna familjen. På det sättet försöker man leva utan bekymmer. Men det lyckas inte. Orsaken är att hela världen är i den ondes våld. Sjukdomar, ovänskap, olyckor, krig och elände kommer alltid att finnas så länge jorden består.

Gemensamt för alla dessa människor som inte har lärt känna Gud, är att de tror att människan innerst inne är god och att man själv genom olika metoder och levnadssätt skall kunna bli fri från sina bekymmer. Men roten till det onda har man inte förstått. Därför är det inte till dessa världsmänniskor som Jesus talar om bekymmerslöshet. Till dem talar han istället om nödvändigheten av omvändelse.

2. I svärmiska rörelser förnekas syndens allvar.

Inom s.k. ”svärmiska” rörelser lär man att en kristen som verkligen är omvänd kommer att leva i ständiga segrar. Det är en framgångsteologi som säger att den som verkligen tror på Jesus inte längre kommer att ha svåra bekymmer och plågor. Jesus befriar oss från alla sjukdomar och allt lidande om vi bara litar på honom, säger man. Gud kommer att leda hängivna kristna till både rikedom och jordisk framgång. Man menar också att kyrkor och församlingar med denna syn kommer att ha en stark tillväxt och deras pastorer kan leva ett liv präglad av yttre framgång och med ett stort antal åhörare och följare. Man sätter upp olika slag av trosmål och ber intensivt för att dessa ska uppfyllas. Men sådana ”trosrörelser” räknar inte med arvsyndens allvar. Även som kristna har vi enligt Bibeln kvar den gamla människan som gör att vi ofta stapplar och även ibland faller. Även som kristna blir vi sjuka, otåliga, ilskna, uppblåsta och högmodiga eller djupt missmodiga. Ja, arvsyndens djup är sådan att vi inte ett ögonblick kan leva utan Guds nåd och förlåtelse. Men de svärmiska ”trosrörelserna” säger att det är något fel på tron om man inte lever ett segerrikt, framgångsrikt liv. Det är också något fel på en församling som inte har en stark tillväxt. Visserligen går dessa rörelser med på att synden finns och att man måste få förlåtelse. Men syndens djupa fördärv och plåga kan inte längre finnas hos en sann kristen, menar de. Därför säger de också att Paulus ord i Romarbrevet (kap. 7) bara gällde honom innan han blev omvänd. Där säger Paulus: *”Det goda som jag vill gör jag inte, men det onda som jag inte vill, det gör jag”* (Rom. 7:19). Så kunde inte den omvända Paulus ha sagt, menar man.

Det finns också ett annat slags svärmiska rörelser. Till dem hör den romersk-katolska kyrkan. Det finns faktiskt stora likheter mellan påvekyrkan och trosrörelsen. Inom Rom lägger man stor vikt vid under och tecken och märkliga helgonlegender. I svåra situationer anropar man jungfru Maria och olika skyddshelgon och om man är sjuk eller handikappad är det viktigt att kunna uppsöka någon särskilt helig plats eller något ställe där man förväntar sig att under och helbräddagörelse ska ske. Pilgrimsfärder blir då också en metod att försöka komma närmare Gud och få ett andligare liv. Man ser också den romerska kyrkans utbredning över jorden som ett bevis på att den utgör den enda verkligt sanna kyrkan. Påvens ämbete anses vara en garant för detta och för den kristna enheten.

Den romersk-katolska kyrkan ringaktar också det vardagliga livet i hem och familj som något mindre värt än livet i klostrens helighet och isolering. Den människa som vill komma längre i andlighet bör därför helst dra sig undan det besvärliga vardagslivet som anses mindre heligt. Mot detta framhöll Luther och reformationen att varje kristen är helig genom tron. Det vardagliga, samhällsliga livet är Guds kallelse och uppgift till var och en även om de individuella uppgifterna är olika. Enligt Bibeln finns det inte någon särskild kallelse från Gud att man dra sig undan samhällets gemenskap. Att människor frivilligt kan leva i olika slags yttre gemenskap är inget fel i sig. Ursprungligen var också klostren platser för utbildning och utbildning av präster m.m. Det Luther och vår bekännelse vänder sig mot är inte detta utan de obibliska klosterlöftena om livslång fattigdom, kyskhet och lydnad. Enligt Skriften lever de kristna i världen men inte av världen. När var och en sköter sin kallelse enligt Guds ord medför detta lycka och välsignelse. Men klosteridealet var sådant att vanliga

yrken och levnadssätt nedvärderades som mindre andliga. Grundtanken var densamma som inom trosrörelsen. Människan måste komma upp på ett högre plan av andlighet för att vinna framgång med sin helighet. Orsaken var även i detta fall att man inte såg arvsyndens djup. Man förstod inte att människan är andligen helt fördärvad genom synden. Då kunde man inte heller se att rättfärdiggörelsen sker enbart genom tron på Kristus. Men enligt Bibeln är det så att människan genom tron tar emot en fullständig förlåtelse omedelbart. Den romersk-katolska kyrkan säger däremot att vi genom våra egna gärningar måste samverka med Gud. Man lärde också att man genom klosterlivet kunde leva ett så heligt liv att de goda gärningarna räckte till även för andra människor. Mot detta reagerade vår lutherska bekännelse starkt.

3. Den sanna bekymmerslösheten är en gåva genom evangelium.

Jesus talar i dagens texter till troende människor. Han talar till dem som verkligen är kristna. Men han talar först allvarliga och stränga ord. Han kallar sina lärjungar *”klentrogna”*, vilket betyder att de har en svag tro. Han talar så till alla kristna och säger: *”Så lite tro ni har”* (Matt. 6:30). Luther betonar i sin predikan för denna söndag att också sanna kristna drabbas av frestelsen att tjäna mammon mer än Gud. Det är inte fel att arbeta och planera för att klara av det vardagliga livet. Men felet är när man börjar förlita sig på detta mer än på att Gud försörjer. *”Vi borde skämmas”*, säger Luther, *”när vi ser hur Gud ger fåglarna mat och liljorna på marken de allra vackraste kläder.”* Så har vi ständigt på grund av synden en stark önskan att istället förlita oss på pengar och andra resurser för att där ha vår trygghet i livet. Men det är en falsk trygghet. Det är visserligen rätt och riktigt att vi ska arbeta i vår kallelse och vara både flitiga och sparsamma. Men vi får inte förtrösta på detta. Det är att tjäna mammon. Vi blir då mammons slavar. Om pengarna och sparkapitalet minskar eller tar slut blir vi olyckliga, bittra eller förtvivlade. Och om vi tvärtom har mycket gott om pengar vill vi ständigt ha mer. Vi vill inte heller använda våra pengar, vår tid och kraft för att hjälpa och tjäna andra människor. Men det är Guds vilja att vi skall använda det Gud ger oss för att tjäna vår nästa. Vi vill däremot helst bara njuta av pengar och rikedom för egen räkning. Vi blir då mammons tjänare. Men Guds vilja är att den som fått mycket skall dela med sig. Och den som fått lite skall inte bli bitter och avundsjuk eller rentav sådan att han med orätta medel försöker roffa till sig eller stjäla det han kan från andra. Luther skriver om fåglarna och liljorna följande:

”Ja, i hela Nya testamentet är vår skam inte så kraftigt avslöjad för oss och uppenbarad som just i detta evangelium. Men det är få som förstår det. Ha därför inte bekymmer och säg: Vad skall vi äta eller vad skall vi klä oss med? Ty [efter] allt detta söker hedningarna. Men er himmelske Fader vet att ni behöver allt detta” (Kyrkopostillan 1987, s. 297f).

Att söka efter allt detta på hedningarnas sätt är att tjäna mammon. Pengarna och ägodelarna blir då vår avgud. Denna frestelse är särskilt stor för dem som är i predikoämbetet, säger Luther. När prästerna predikar Guds ord rent och klart utan kompromisser får de inte bara världen utan också den falska kyrkan mot sig. Ja, många församlingsmedlemmar kan bli förargade när prästen predikar mot deras synder och förmanar dem. Då vill de inte längre understödja ämbetet trots att Guds ord tydligt och klart befäller detta när han säger: *”Arbetaren är värd sin lön”* (Luk. 10:7).

”Men den som får undervisning i ordet bör dela med sig av allt gott till den som undervisar honom” (Gal. 6:6). *”Lyd era ledare och rätta er efter dem, för de vakar över era själar och ska avlägga räkenskap. Låt dem göra det med glädje och inte suckande, för det skulle inte vara lyckligt för er”* (Hebr. 13:17). Prästen å sin sida frestas att ge upp sin plikt att lära Guds ord rent och klart och att både straffa synden och förkunna det rena evangeliet. Han sätter då sin egen försörjning framför troheten mot Guds ord. Kanske han överger sin bekännelsestrohet och söker gemenskap med en kompromissande kyrka där han lättare kan få sin försörjning. Samma sak kan ske med varje kristen i den situation han eller hon är. Genom kompromisser får man så en behagligare kyrklig situation där det inte är så noga med läran. Man blundar för vad Guds ord lär och går istället efter känslan eller möjligheten till en större gemenskap. En sådan kristen sätter då på nytt mammon, gemenskapen, goda vänner m.m. framför troheten mot Kristus och hans ord.

Huvudordet i dagens predikan är: *”Sök först efter Guds rike och hans rättfärdighet, så skall allt detta också tillfalla er”* (Matt. ...) Det är detta Jesus säger till Marta med orden: *”Marta, Marta, du bekymrar dig och oroar dig för så mycket. Men bara ett är nödvändigt. Maria har valt den goda delen, och den ska inte tas ifrån henne”* (Luk. 10:41f). Gud vill att vi överlämnar alla bekymmer i hans hand och istället söker Guds rike i ordet och sakramenten. Endast där får vi kraften och modet att förtrösta på Gud vad som än händer. Endast där skänker Gud den sanna bekymmerslösheten som en gåva. Genom att Jesus har tagit på sig alla våra synder och lidit straffet för dem går vi fria. Vi får förlåtelsen för intet. Endast så kan synden övervinnas och en sann helgelse ske dag för dag. Gud skänker oss verkligen detta genom tron. Han kanske inte tar bort problemen, men han för oss igenom dem och ger oss styrka att stå emot i frestelsens stund. Det står: *”Ingen annan frestelse (prövning) har drabbat er än vad människor får möta. Och Gud är trofast, han ska inte tillåta att ni frestas över er förmåga. Samtidigt med frestelsen kommer han också att ge en utväg, så att ni kan härda ut”* (Hebr. 10:13). Vi skall därför ropa till Gud i bönen så att vi lägger fram alla bekymmer inför vår himmelske Fader och litar på att han hör oss precis som han har lovat. Ibland låter han de svåra problemen försvinna, men han gör också så att vi kan härda ut i dem. Men det sker inte så som framgångsteologin lär genom upplevelser av ständiga segrar. Problem och svårigheter kommer alltid, som Jesus säger: *”Var dag har nog av sin egen plåga”*. Jesus betonar här att vi inte utöver denna dagliga plåga också skall lägga otrons bekymmer som vill förtrösta på något annat än Gud själv. När vi så i nöden och oron ber honom om hjälp hör han våra böner och leder oss på rätta vägar för sitt namns skull, som David säger:

”Även om jag vandrar i dödsskuggans dal fruktar jag inget ont, för du är med mig. Din käpp och stav, de tröstar mig. Du dukar för mig ett bord i mina fienders åsyn, du smörjer mitt huvud med olja och låter min bägare flöda över. Ja, godhet och nåd ska följa mig i alla mina livsdagar, och jag ska bo i Herrens hus för alltid” (Ps. 23:4–6). Amen.

Bön. Lovad vare Gud och välsignad i evighet, som med sitt ord har tröstat, lärt, förmanat och varnat oss. Hans Helige Ande stadfäste ordet i våra hjärtan, att vi inte må vara glömska hörare, utan ordets görare, och så dagligen tillväxa i tro, hopp, kärlek och tålamod intill änden, och bli evigt saliga. Genom Jesus Kristus, vår Herre och Frälsare. Amen.